

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯАМНЫ 2021 ОНЫ
САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛД ХИЙСЭН АУДИТЫН
ТАЙЛАН

АУДИТЫН КОД: АХГ-2022/11/НА-СТА-ТШЗ

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг
дараах хаягаар авна уу.

Аудитын хоёрдугаар газрын захирал, тэргүүлэх
аудитор Ц.Наранчимэг
Утас: 261663 Цахим хаяг: naranchimegts@audit.gov.mn
Аудитын менежер: Г.Гүнжидмаа
Утас: 261628 Цахим хаяг: gunjidmaag@audit.gov.mn
Ахлах аудитор: А.Даваадорж
Утас: 261628 Цахим хаяг: davaadorja@audit.gov.mn
Аудитор: Г.Мөнхчимэг
Утас: 260512 Цахим хаяг: munkhchimegg@aaudit.gov.mn

Улаанбаатар хот
2022 он

Агуулга

2.Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл	4
2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан	4
2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан	6
2.3 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан	8
2.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан.....	9
2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	11
3. Аудитын тайлан.....	13
3.1 Ерөнхий зүйл.....	13
3.2 Байгууллага, түүний орчин ба дотоод хяналт	13
3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал	14
3.4 Материаллаг байдал	14
3.5 Санхүүгийн тайлангийн тодруулга	14
3.6 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв.....	15
3.7 Асуудлыг онцолсон хэсэг ба бусад асуудлын хэсэг.....	16
3.8 Аудитын гол асуудал	16
3.9 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал	16
3.9.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт	16
3.10 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт.....	17
3.11 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал.....	17
4. Аудитын илрүүлэлт	18
4.1 Залруулсан алдаа	18
4.2 Албан шаардлага	18
4.3 Зөвлөмж.....	19
5. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл	20

Товчилсон үгийн жагсаалт

АОУС	Аудитын Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
ОББҮХ	Орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хороо

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР

15160 Улаанбаатар хог, Чингэлтэй дүүрэг
Бага тойруу-3, Засгийн газрын IV байр
Утас:26-04-37, Факс:51-26-42-30
E-mail: info@audit.gov.mn

2022. 02. 25 № 07/392
танай _____-ны № _____-т

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ
ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯАМНЫ ТӨРИЙН
НАРИЙН БИЧГИЙН ДАРГА
Э.БАТТУЛГА ТАНАА

Аудитын санал дүгнэлт

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт дурдсан алдаа, зөрчлийн үр нөлөөг эс тооцвол Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, шалгагдагч байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний байгууллагаас цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар нийт 20,983,751.5 мянган төгрөгийн алдаа зөрчил илэрч тогтоосон ерөнхий материаллаг байдлын түвшнээс давсан нь дангаараа эсвэл нийтээрээ материаллаг боловч өргөн тархаагүй, Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйл 16.5.7, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйл 20.2.4, 20.2.6 Шилэн дансны тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.3 дахь заалтууд, Тохиолдсон байх, Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

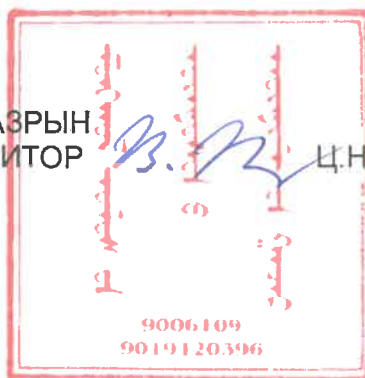
Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт гэдэг нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

АУДИТЫН ХОЁРДУГААР ГАЗРЫН
ЗАХИРАЛ, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ц.НАРАНЧИМЭГ

2.Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон /төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	40,291,395,215.03	52,846,723,298.65
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	1,000.00	1,005,472,912.00
31200	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	1,000.00	1,005,472,912.00
31210	Төгрөг	1,000.00	1,005,472,912.00
31211	Төрийн сангийн харилцах	-	1,005,471,912.00
31213	Арилжааны банк дахь харилцах	1,000.00	1,000.00
33	АВЛАГА	1,118,838,938.07	377,287,799.26
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	119,615.30	119,615.30
33300	Татаас, санхүүжилтийн авлага	809,463,709.81	64,521,440.00
33500	Бусад авлага	309,255,612.96	312,646,743.96
33510	Байгууллагаас авах авлага	299,203,255.56	299,203,255.56
33520	Хувь хүмүүсээс авах авлага	10,052,357.40	13,443,488.40
34	УРЬДЧИЛГАА	26,473,669,707.33	20,460,574,760.74
34600	Урьдчилж гарсан зардал	26,470,695,707.33	20,457,600,760.74
34710	Урьдчилгаа тооцоо	2,974,000.00	2,974,000.00
34714	Томилолтын урьдчилгаа	2,974,000.00	2,974,000.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	902,944,126.63	13,937,036,285.45
35100	Түүхий эд материал	10,312,300.00	9,232,000.00
35110	Тусгай зориулалттай материал	10,312,300.00	9,232,000.00
35200	Дуусаагүй үйлдвэрлэл	-	10,342,574,452.47
35400	Хангамжийн материал	892,631,826.63	3,585,229,832.98
35410	Бичиг хэргийн материал	9,730,337.60	27,079,711.60
35420	Аж ахуйн материал	205,119,731.50	216,694,531.50
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	396,000.00	396,000.00
35440	Түлш, шатах тослох материал	4,146,678.00	13,931,466.54
35470	Бусад хангамжийн материал	673,239,079.53	3,327,128,123.34
360	БУСАД ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГӨ	11,795,941,443.00	17,066,351,541.20
36800	Бусад эргэлтийн хөрөнгө /ТӨҮГ/+Бусад	11,795,941,443.00	17,066,351,541.20
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	6,605,771,615.94	5,982,746,609.28
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	6,605,771,615.94	5,982,746,609.28
39200	Биет хөрөнгө	5,678,749,616.10	5,045,828,960.28
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	1,011,958,613.18	816,688,253.50
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	(53,260,979.76)	-
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	720,305,074.26	665,097,107.26
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	(331,807,267.06)	(446,889,031.80)
39205	Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	4,040,923,365.79	4,083,463,629.59
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	(1,279,301,328.15)	(1,619,507,491.98)
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	666,848,277.43	509,474,881.22
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(590,572,890.57)	(440,990,107.73)
39213	Түүх соёл, музейн дурсгалт зүйлс	1,174,000,000.00	1,174,000,000.00
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	607,335,441.00	587,135,441.00
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	(287,678,690.02)	(282,643,720.78)
39300	Биет бус хөрөнгө	927,021,999.84	936,917,649.00
39301	Программ хангамж	22,748,250.00	10,248,250.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	(22,668,250.16)	(10,248,250.00)
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	1,169,453,400.00	938,429,049.00
39304	Хуримтлагдсан элэгдэл	(242,511,400.00)	(1,511,400.00)
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	46,897,166,830.97	58,829,469,907.93
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	580,356.00	1,005,471,912.00

41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	580,356.00	1,005,471,912.00
41300	Өглөг	580,356.00	1,005,471,912.00
41360	Бусад өглөг	580,356.00	1,005,471,912.00
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	580,356.00	1,005,471,912.00
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	46,896,586,474.97	57,823,997,995.93
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	46,896,586,474.97	57,823,997,995.93
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	3,881,171,779.25	3,881,171,779.25
51200	Хуримтлагдсан үр дүн	42,247,709,638.64	53,905,594,063.21
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	31,459,422,679.24	39,193,128,125.22
51220	Тайлант үеийн үр дүн	10,788,286,959.40	14,712,465,937.99
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	767,705,057.08	37,232,153.47
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	46,897,166,830.97	58,829,469,907.93

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	70,594,860,672.24	102,657,615,952.25
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	3,345,722,041.44	21,241,857,589.07
120	Нийтлэг татварын бус орлого	3,345,722,041.44	21,241,857,589.07
120002	Хүүгийн орлого	119,105,722.03	57,912,226.77
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	27,328,802.85	345,664,285.69
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	0	345,664,285.69
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	27,328,802.85	0
120009	Бусад орлого	0	18,623,813,868.11
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Үндсэн хөрөнгө	3,199,287,516.56	2,214,467,208.50
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	67,249,138,630.80	81,415,758,363.18
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	66,124,448,371.00	81,082,947,534.18
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	66,124,448,371.00	81,082,947,534.18
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	1,124,690,259.80	332,810,829.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	358,091,308.00	134,147,336.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	656,707,621.80	182,656,993.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	109,891,330.00	16,006,500.00
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	59,221,992,105.96	86,688,509,715.05
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	59,221,992,105.96	86,688,509,715.05
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	42,607,484,680.15	67,301,915,850.38
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	2,416,018,884.89	2,194,010,877.73
210101	Үндсэн цалин	1,515,146,717.89	1,499,878,475.76
210102	Нэмэгдэл	602,969,342.00	489,022,843.12
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	229,957,928.00	205,109,558.85
210104	Урамшуулал	67,944,897.00	0
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	321,975,604.90	289,835,550.48
210201	Тэтгэврийн даатгал	219,503,839.44	181,960,150.48
210202	Тэтгэмжийн даатгал	25,741,216.17	26,968,900.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	20,592,973.54	21,575,100.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	5,103,416.07	5,393,700.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	51,034,159.68	53,937,700.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	80,820,440.00	70,698,680.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	20,047,300.00	21,374,300.00
210302	Түлш, халаалт	50,644,040.00	40,545,780.00
210303	Цэвэр, бохир ус	10,129,100.00	8,778,600.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	159,346,769.96	141,036,332.48
210401	Бичиг хэрэг	39,956,590.00	46,391,926.00
210402	Тээвэр, шатахуун	17,350,111.00	21,900,388.46
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	64,695,909.81	69,373,668.02
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	1,379,700.00	3,370,350.00
210408	Бараа материал акталсны зардал	35,964,459.15	0

2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	627,199,787.00	24,362,200.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	615,349,437.00	1,774,700.00
210604	Урсгал засвар	11,850,350.00	22,587,500.00
2107	Томилолт, зочны зардал	16,880,000.00	8,538,795.00
210702	Дотоод албан томилолт	16,880,000.00	8,538,795.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	31,408,610,876.43	62,442,670,065.75
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	30,997,496,874.23	62,367,661,880.20
210803	Даатгалын үйлчилгээ	4,979,149.60	6,118,835.55
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	401,909,652.60	647,992.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	110,000.00	132,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	4,106,200.00	14,848,252.00
210807	Газрын төлбөр	0	53,253,906.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	9,000.00	7,200.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	7,576,632,316.97	2,130,763,348.94
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	7,066,138,157.87	1,394,284,682.80
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	134,167,520.00	7,370,149.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	376,326,639.10	729,108,517.14
212	ТАТААС	15,851,028,180.00	17,961,115,465.00
2121	Төрийн өмчит байгууллагад олгох татаас	15,851,028,180.00	0
212101	Төрийн өмчит байгууллагад олгох татаас	15,851,028,180.00	0
2122	Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	0	17,961,115,465.00
212201	Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	0	17,961,115,465.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	763,479,245.81	1,425,478,399.67
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	194,590,480.90	205,245,809.40
213102	Засгийн газрын гадаад шилжүүлэг	194,590,480.90	205,245,809.40
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	225,506,706.00	114,641,177.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	3,500,000.00	5,200,000.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	8,250,000.00	69,830,000.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	213,756,706.00	39,611,177.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	343,382,058.91	1,105,591,413.27
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	323,348,428.74	939,790,030.46
213305	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	20,033,630.17	165,801,382.81
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)	11,372,868,566.28	15,969,106,237.20
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	584,581,606.88	1,256,640,299.21
225005	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал	0	66,636,703.56
225010	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал - Үндсэн хөрөнгө	584,581,606.88	1,190,003,595.65
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)	10,788,286,959.40	14,712,465,937.99

2.3 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
1	2019 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	3,881,171,779.25	768,129,807.08	43,867,143,364.84	48,516,444,951.17
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-	-	(12,407,720,685.60)	(12,407,720,685.60)
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	3,881,171,779.25	768,129,807.08	31,459,422,679.24	36,108,724,265.57
4	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	-	(424,750.00)	-	(424,750.00)
9	Тайлант үеийн үр дүн	-	-	10,788,286,959.40	10,788,286,959.40
10	2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	3,881,171,779.25	767,705,057.08	42,247,709,638.64	46,896,586,474.97
12	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-	-	(3,054,581,513.42)	(3,054,581,513.42)
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	3,881,171,779.25	767,705,057.08	39,193,128,125.22	43,842,004,961.55
14	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	-	(730,472,903.61)	-	(730,472,903.61)
19	Тайлант үеийн үр дүн	-	-	14,712,465,937.99	14,712,465,937.99
20	2021 оны 12-р сарын 31-наарх үлдэгдэл	3,881,171,779.25	37,232,153.47	53,905,594,063.21	57,823,997,995.93

2.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	69,023,661,647.97	101,537,476,670.68
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	26,777,363.00	19,312,254,597.69
120	Нийтлэг татварын бус орлого	26,777,363.00	19,312,254,597.69
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	26,777,363.00	345,664,285.69
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	0	345,664,285.69
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	26,777,363.00	0
120009	Бусад орлого	0	18,966,590,312.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	68,996,884,284.97	82,225,222,072.99
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	66,124,448,371.00	81,569,017,782.18
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	66,124,448,371.00	81,569,017,782.18
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	2,872,435,913.97	656,204,290.81
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	2,070,171,962.17	457,540,797.81
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	692,372,621.80	182,656,993.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	109,891,330.00	16,006,500.00
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	69,023,661,647.97	100,338,802,308.68
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	69,023,661,647.97	100,338,802,308.68
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	51,481,145,242.35	65,034,587,004.01
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	2,367,147,985.38	2,194,591,233.73
210101	Үндсэн цалин	1,440,390,381.16	1,499,878,475.76
210102	Нэмэгдэл	738,004,416.90	489,603,199.12
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	188,753,187.32	205,109,558.85
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	291,400,232.46	289,835,550.48
210201	Тэтгэврийн даатгал	180,719,032.46	181,960,150.48
210202	Тэтгэмжийн даатгал	27,670,200.00	26,968,900.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	22,082,200.00	21,575,100.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	5,588,200.00	5,393,700.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	55,340,600.00	53,937,700.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	68,572,200.00	70,698,680.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	20,047,300.00	21,374,300.00
210302	Түлш, халаалт	38,395,800.00	40,545,780.00
210303	Цэвэр, бохир ус	10,129,100.00	8,778,600.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	124,647,399.81	134,975,018.02
210401	Бичиг хэрэг	41,864,000.00	38,689,700.00
210402	Тээвэр, шатахуун	16,599,000.00	27,661,900.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	64,403,199.81	66,582,068.02
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	1,781,200.00	2,041,350.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	658,624,749.00	118,101,940.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	645,256,399.00	102,147,340.00
210604	Урсгал засвар	13,368,350.00	15,954,600.00

2107	Томилолт, зочны зардал	12,271,000.00	12,024,455.00
210702	Дотоод албан томилолт	12,271,000.00	12,024,455.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	39,906,826,139.90	49,868,436,992.10
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	39,493,045,437.70	49,791,460,806.55
210803	Даатгалын үйлчилгээ	4,940,400.00	6,118,835.55
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	401,948,402.20	647,992.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	110,000.00	99,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	6,772,900.00	16,849,252.00
210807	Газрын төлбөр	0	53,253,906.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	9,000.00	7,200.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	8,051,655,535.80	12,345,923,134.68
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	7,892,623,699.80	12,333,381,661.68
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	159,031,836.00	12,541,473.00
212	ТАТААС	15,851,028,180.00	33,814,215,465.00
2122	Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	15,851,028,180.00	33,814,215,465.00
212201	Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	15,851,028,180.00	33,814,215,465.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	1,691,488,225.62	1,489,999,839.67
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	194,550,480.90	205,245,809.40
213102	Засгийн газрын гадаад шилжүүлэг	194,550,480.90	205,245,809.40
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	308,426,976.00	114,641,177.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	3,500,000.00	5,200,000.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	8,250,000.00	69,830,000.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	213,756,706.00	39,611,177.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	82,920,270.00	0
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	1,188,510,768.72	1,170,112,853.27
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	323,348,428.74	939,790,030.46
213305	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	865,162,339.98	230,322,822.81
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	0	1,198,674,362.00
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	0	193,202,450.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	0	193,202,450.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	0	193,202,450.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	0	193,202,450.00
VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	0	(193,202,450.00)
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)	0	1,005,471,912.00
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	1,000.00	1,000.00
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	1,000.00	1,005,472,912.00

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	83,392,407,200.00	80,974,892,037.41	2,417,515,162.59	97.1
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	83,392,407,200.00	80,974,892,037.41	2,417,515,162.59	97.1
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	66,674,783,200.00	64,801,907,986.01	1,872,875,213.99	97.2
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	2,335,031,200.00	2,194,591,233.73	140,439,966.27	94.0
210101	Үндсэн цалин	1,609,018,000.00	1,499,878,475.76	109,139,524.24	93.2
210102	Нэмэгдэл	489,603,200.00	489,603,199.12	0.88	100.0
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	236,410,000.00	205,109,558.85	31,300,441.15	86.8
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	371,898,500.00	289,835,550.48	82,062,949.52	77.9
210201	Тэтгэврийн даатгал	264,023,100.00	181,960,150.48	82,062,949.52	68.9
210202	Тэтгэмжийн даатгал	26,968,900.00	26,968,900.00	-	100.0
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	21,575,100.00	21,575,100.00	-	100.0
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	5,393,700.00	5,393,700.00	-	100.0
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	53,937,700.00	53,937,700.00	-	100.0
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	70,712,700.00	70,698,680.00	14,020.00	100.0
210301	Гэрэл, цахилгаан	21,374,300.00	21,374,300.00	-	100.0
210302	Түлш, халаалт	40,559,800.00	40,545,780.00	14,020.00	100.0
210303	Цэвэр, бохир ус	8,778,600.00	8,778,600.00	-	100.0
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	131,794,600.00	129,879,618.02	1,914,981.98	98.5
210401	Бичиг хэрэг	33,796,800.00	33,594,300.00	202,500.00	99.4
210402	Тээвэр, шатахуун	27,668,400.00	27,661,900.00	6,500.00	100.0
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	68,275,300.00	66,582,068.02	1,693,231.98	97.5
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	2,054,100.00	2,041,350.00	12,750.00	99.4
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	176,962,100.00	170,698,640.00	6,263,460.00	96.5
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	161,007,500.00	154,744,040.00	6,263,460.00	96.1
210604	Урсгал засвар	15,954,600.00	15,954,600.00	-	100.0
2107	Томилолт, зочны зардал	20,797,400.00	12,024,455.00	8,772,945.00	57.8
210702	Дотоод албан томилолт	20,797,400.00	12,024,455.00	8,772,945.00	57.8
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	50,695,293,500.00	49,775,863,667.10	919,429,832.90	98.2
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	50,612,687,700.00	49,698,887,481.55	913,800,218.45	98.2
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	124,200.00	-	124,200.00	0.0
210803	Даатгалын үйлчилгээ	6,440,400.00	6,118,835.55	321,564.45	95.0
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	5,000,000.00	647,992.00	4,352,008.00	13.0
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	99,000.00	99,000.00	-	100.0
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	17,613,200.00	16,849,252.00	763,948.00	95.7
210807	Газрын төлбөр	53,254,000.00	53,253,906.00	94.00	100.0

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	75,000.00	7,200.00	67,800.00	9.6
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	12,872,293,200.00	12,158,316,141.68	713,977,058.32	94.5
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	12,840,813,900.00	12,145,774,668.68	695,039,231.32	94.6
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	31,479,300.00	12,541,473.00	18,937,827.00	39.8
212	ТАТААС	16,192,816,000.00	15,853,097,065.00	339,718,935.00	97.9
2122	Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	16,192,816,000.00	15,853,097,065.00	339,718,935.00	97.9
212201	Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	16,192,816,000.00	15,853,097,065.00	339,718,935.00	97.9
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	524,808,000.00	319,886,986.40	204,921,013.60	61.0
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	371,222,200.00	205,245,809.40	165,976,390.60	55.3
213102	Засгийн газрын гадаад шилжүүлэг	371,222,200.00	205,245,809.40	165,976,390.60	55.3
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	153,585,800.00	114,641,177.00	38,944,623.00	74.6
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	7,291,100.00	5,200,000.00	2,091,100.00	71.3
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	70,200,000.00	69,830,000.00	370,000.00	99.5
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	76,094,700.00	39,611,177.00	36,483,523.00	52.1
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	83,392,407,200.00	80,974,892,037.41	2,417,515,162.59	97.1
31	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	83,392,407,200.00	80,974,892,037.41	2,417,515,162.59	97.1
310001	Улсын төсвөөс санхүүжих	83,392,407,200.00	80,974,892,037.41	2,417,515,162.59	97.1
35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	-	-	-	-
350001	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	-	-	-	-
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-	1,000.00	(1,000.00)	
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-	1,005,472,912.00	(1,005,472,912.00)	
6	ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ	243	243	-	
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	1	1	-	
610001	Төсвийн байгууллага	1	1	-	
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	121	121	-	
620001	Удирдах ажилтан	19	19	-	
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	102	102	-	
65	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	121	121	-	
650001	Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	112	112	-	
650003	Ажлын албаны албан хаагч (АА)	2	2	-	
650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	5	5	-	
650011	Улс төрийн албан хаагч (УТ)	2	2	-	

3. Аудитын тайлан

3.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана.” гэж заасны дагуу Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд шалгагдагч байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын талаар болон аудитын явцад илрүүлсэн алдаа, зөрчил, гаргасан шийдэл, анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал болон аудитын санал дүгнэлт, түүний үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав.

Энэхүү тайланд шалгагдагч байгууллагад бараа материал, үндсэн хөрөнгийн дансны бүртгэлтэй холбоотой өгсөн зөвлөмжийг тусгасан болно.

Аудитыг 2022 оны 1 дүгээр сарын 15-наас 2022 оны 2 дугаар сарын 25-ны хооронд Үндэсний аудитын газрын ахлах аудитор А.Даваадорж, аудитор Г.Мөнхчимэг нар гүйцэтгэж, хяналтыг аудитын менежер Г.Гүнжидмаа хэрэгжүүлсэн.

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Үндэсний аудитын газарт 2022 оны 1 дүгээр сарын 25-ны өдрийн 03/476 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

3.2 Байгууллага, түүний орчин ба дотоод хяналт

Байгаль орчны яамны зорилгоо эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийн хандлагыг экосистемийн тэнцвэрт байдлыг алдагдуулахгүй байхад чиглүүлж, байгалийн нөөц баялгийг зохистой ашиглах, жам ёсоор нөхөн сэргэх боломжийг бүрдүүлэх, байгальд ээлтэй тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх замаар хүрээлэн байгаа орчны тогтвортой байдлыг хадгалж, ногоон хөгжлийг хангах үйл ажиллагаанд төр, иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын хамтын ажиллагаа, хүчин чармайлтыг өрнүүлж хүний эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах эрхийг хангахад оршино гэж тодорхойлсон байна.

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрдөх хууль, тогтоомж, бодлого чиглэлд дараах өөрчлөлт орсон байна. Үүнд:

- Сангийн сайдын 2021 оны 4 дүгээр тушаал “Засгийн газрын гадаад зээлийн хөрөнгийг ашиглах, эдгээр хөрөнгөөр санхүүжих төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлэх, зохион байгуулах, санхүүжүүлэх, хяналт тавих, үнэлэх журам”;
- Засгийн газрын 2021 оны 124 дүгээр тогтоол “Босго үнэ шинэчлэн батлах тухай”;
- Сангийн сайдын 2021 оны 190 дугаар тушаал “Зардлын эдийн засгийн ангилал ашиглах заавар”;
- Засгийн газрын 2021 оны 43 дугаар тогтоол “Төсвийн хэмнэлтийн талаар авах арга хэмжээний тухай”

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж байгаа дотоод хяналтуудаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөгүй байна.

Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцсэн, тус байгууллагын үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон байна.

Тайлант онд яамны аппаратын санхүүгийн үйл ажиллагаанд дотоод аудит хийгдээгүй тул дотоод аудитораас шууд туслалцаа авах шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор санал дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны 2021 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккрузал сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

Мөн төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг Төсвийн тухай хуулийн 54.5-д заасны дагуу бүрэлдэхүүн хэсгээр иж бүрэн бэлтгэж ирүүлсэн байна.

3.4 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр “нийт зардал”-ыг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэл “Дунд” гэж үнэлэн материаллаг байдлын түвшинг 1.5 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2020 оны санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардлын 59,221,992.1 мянган төгрөгөөс 1.5 хувиар буюу 888,329.8 мянган төгрөгөөр, гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг төлөвлөлтийн материаллаг байдлын 70 хувиар буюу 621,830.9 мянган төгрөгөөр тогтоосон.

Тогтоосон төлөвлөлтийн ерөнхий материаллаг байдлыг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

3.5 Санхүүгийн тайлангийн тодруулга

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны 2021 оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 11,932,303.1 мянган төгрөгөөр буюу 20.2 хувиар өссөн байна. Өмнөх оны үзүүлэлтээс материаллаг өөрчлөлт гарсан мөнгөн хөрөнгө, урьдчилж гарсан зардал, бараа материал, хуримтлагдсан үр дүнгийн данснууд байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	/мянган төгрөг/
			Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	1.0	1,005,472.9	1,005,471.9
Авлага	1,118,838.9	377,287.8	(741,551.1)
Урьдчилж гарсан тооцоо	26,473,669.7	20,460,574.8	(6,013,094.9)
Бараа материал	902,944.1	13,937,036.3	13,034,092.2
Бусад эргэлтийн хөрөнгө	11,795,941.4	17,066,351.5	5,270,410.1
Үндсэн хөрөнгө	6,605,771.6	5,982,746.6	(623,025.0)
Нийт хөрөнгө	46,897,166.8	58,829,469.9	11,932,303.1
Өр төлбөр	580.4	1,005,471.9	1,004,891.6
Засгийн газрын оруулсан капитал	3,881,171.8	3,881,171.8	-
Хуримтлагдсан үр дүн	42,247,709.6	53,905,594.1	11,657,884.4
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	767,705.1	37,232.2	(730,472.9)
Нийт өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө өмчийн дүн	46,897,166.8	58,829,469.9	11,932,303.1

Дараах дансны үлдэгдэлд материаллаг дүнтэй өөрчлөлтүүд гарсан байна. Үүнд:

- Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл 1,005,472.9 мянган төгрөг нь ОББҮХ-ны төрийн сангийн барьцаа хөрөнгийн дансанд байршиж байна. Үлдэгдлийн 99.9 хувийг гэрээний дүнгийн 5 хувь болох барьцааны баталгаа эзэлж байна.
- Авлага дансны үлдэгдэлд 69,938.6 мянган төгрөгийн татаас санхүүжилтийн авлага, 307,349.2 мянган төгрөгийн байгууллагаас авах авлага нь Цэвэр агаар сангаас шилжиж ирсэн авлага байна.
- Урьдчилгаа дансны үлдэгдэл өссөн нь Орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хорооны 2019 оны 19/01 тогтоолд тусгасан агаар, орчны бохирдлыг бууруулахад зориулж хэрэгжүүлж байгаа ажлын урьдчилгаа санхүүжилтээс шалтгаалжээ.
- Тайлант онд бараа материал худалдан авсан 13,390,756.8 мянган, хандиваар 1,332,956.9 мянган, шилжиж ирсэн 375.6 мянган төгрөгөөр нэмэгдэж, зарцуулсан 1,459,516.6 мянган, шилжүүлсэн 213,500.7 мянган, бусад 16,979.9 мянган төгрөгөөр хасагдсан байна. Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар бий болсон агаар орчны бохирдлыг бууруулах хөтөлбөрийн санхүүжилтээр бэлтгэсэн 11,795,941.4 мянган төгрөгийн бусад эргэлтийн хөрөнгө бүртгэлтэй байна.
- Тайлант онд үндсэн хөрөнгө төсвийн хөрөнгөөр бэлтгэсэн 193,202.4 мянган, шилжүүлэн авсан 23,705.1 мянган, үнэ төлбөргүй хандиваар ирсэн 911,750.3 мянган, бусад 3,400.0 мянган төгрөг, нийт 1,132,057.8 мянган төгрөгөөр нэмэгдэж, балансаас балансад шилжүүлсэн 1,058,004.0 мянган төгрөг, акталсан 703,089.6 мянган, нийт 1,761,093.6 мянган төгрөгөөр хасагдсан байна.
- Өр төлбөр данс нь гэрээгээр ажил гүйцэтгэсэн 18 аж ахуйн нэгж, байгууллагын гэрээт ажлын барьцааны баталгаа болох 5 хувь буюу нийт 1,005,471.9 төгрөгийн үлдэгдэлтэй байна.

3.6 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.6.1 Төсвийн төлөвлөлт

Тус байгууллагын 2021 оны санхүүжилтийн эх үүсвэрийг 192,950,195.3 мянган төгрөгөөр тооцон төлөвлөж, дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна. Төсвийн төслийг бодитой төлөвлөөгүйгээс төсвийн захирагчийн хүргүүлсэн төслийг 109,429,889.3 мянган төгрөгөөр бууруулж 83,520,306.0 мянган төгрөгөөр баталсан байна.

3.6.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Тайлант онд төсөв захирагчийн хэрэгжүүлэх 6 хөтөлбөр арга хэмжээг 83,520,306.0 мянган төгрөг санхүүжүүлэхээс гүйцэтгэл 80,143,157.5 мянган төгрөг буюу 95.9 хувь байна.

№	Хөтөлбөрийн нэр	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
1	Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн хамгаалалт хөтөлбөр	30,000.00	29,340.00	660.00	97.8
2	Агаар орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хөтөлбөр	74,345,091.50	72,770,604.90	1,574,486.60	97.9
3	Цөлжилт газрын доройтлыг бууруулах хөтөлбөр	440,466.60	381,714.50	58,752.10	86.7
4	Хүрээлэн буй орчны бодлого удирдлага хөтөлбөр	5,321,260.40	4,345,866.40	975,394.00	81.7
5	Хүрээлэн буй орчны судалгаа шинжилгээ хөтөлбөр	18,118.00	1,280.00	16,838.00	7.1
6	Аялал жуулчлалын хөтөлбөр	3,365,369.50	2,614,351.70	751,017.80	77.7

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.7 Асуудлыг онцолсон хэсэг ба бусад асуудлын хэсэг

Агаар, орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хөтөлбөрийн “Гэр хорооллын 2 тарифт тоолууртай айл өрхийн шөнийн цагт хэрэглэсэн цахилгаан эрчим хүчний үнийг 50-100 хувь хөнгөлөх” гэж заасны дагуу Эрчим хүчний яамтай 15,853,100.0 мянган төгрөгийн дүн бүхий ОББҮХ/2021-22 тоот гэрээг байгуулан ажиллаж, Баруун, Алтай Улиастай, Төв, Зүүн, Өмнөд бүсийн нэгдсэн эрчим хүчинд холбогдсон гэр хорооллын 2 тарифт тоолууртай айл өрхийн хэрэглэсэн цахилгааны тарифт эрчим хүчний хөнгөлөлт үзүүлсэн.

Засгийн газрын 2021 оны 53 дугаар хуралдааны тэмдэглэлд заасны дагуу “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний арга хэмжээг зохион байгуулах ажил зохион байгуулсан.

3.8 Аудитын гол асуудал

Засгийн газрын Коронавируст халдвар цар тахлын үед айл өрх, аж ахуйн нэгж, байгууллагуудад дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор баталсан 2020 оны 12 дугаар сарын 13-ны 211 дүгээр тогтоолын дагуу 21 аймаг, 9 дүүрэгт хог хаягдлын санхүүжилт 17,961,115.4 мянган төгрөгийг олгосон.

Мөн Агаар, орчны бохирдлыг бууруулах үндэсний хөтөлбөрийн “Гэр хорооллын айл өрхийг стандартын шаардлага хангасан сайжруулсан түлшээр хангах, сайжруулсан түлшний үйлдвэрлэлийг дэмжин түүхий нүүрсний хэрэглээг орлуулах” гэж заасны дагуу шаардлага хангасан сайжруулсан түлшний үйлдвэрлэлд дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор Таван толгой түлш ХХК-тай нийт 27,412,200.0 мянган төгрөгийн дүн бүхий гэрээ байгуулж, санхүүжүүлсэн байна.

3.9 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайлангийн аудитын санал дүгнэлтээс тусад нь салгах ёстой гэж заасны дагуу дараах байдлаар нийцлийн аудитын асуудлыг тайланд тусгасан болно.

3.9.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.1, 3.1.2-т хамаарах төсөвт байгууллага нь тус хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1, 6.4-т тус тус тусгасан мэдээллийг хуульд заасан хугацаанд ил тод мэдээлэх зохицуулалттай.

Аудитаар тус хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан мэдээллийн давхардал, ач холбогдол, үр нөлөөг харгалзан дараах 10 төрлийн мэдээллийг Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаст ил тод байршуулсан эсэхийг хамруулан шалгалаа.

Шилэн дансны цахим хуудсанд байршуулбал зохих 151 мэдээллээс 13 мэдээллийг хугацаа хоцроож байршуулсан байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Шилэн дансны тухай хуулиар хүлээсэн үүргээ хэрэгжүүлэх, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх талаар зөвлөмж өгөв.

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим, сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээлэл нь Шилэн дансны тухай хууль тогтоомжийн холбогдох заалттай нийцээгүй байна гэж дүгнэлээ.

3.10 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар тогтоосон 1,139,268.7 мянган төгрөгийн 1 төлбөрийн акт, 4,504,651.9 мянган төгрөгийн 2 албан шаардлага, 2 зөвлөмжийн биелэлт 100 хувьтай байна.

Хүснэгт-4 Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгсөн зөвлөмж, албан шаардлагын хэрэгжилт /мянган төгрөг/

Үзүүлэлт	Өмнөх оны илрүүлэлт		Биелэлт		Зөрүү		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
Албан шаардлага	2	4,504,651.9	2	4,504,651.9	-	-	100
Төлбөрийн акт	1	1,139,268.7	1	1,139,268.7	-	-	100
Зөвлөмж	2	12,600,812.6	2	12,600,812.6	-	-	100
Нийт дүн	5	18,244,733.2	5	18,244,733.2	-	-	-

3.11 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Дараагийн аудитаар ОББҮХ-ны санхүүгийн тайлангийн урьдчилгаа дансанд бүртгэлтэй өмнөх онуудад болон тайлант онд байгуулсан гэрээний хэрэгжилт, бусад эргэлтийн хөрөнгө дансанд бүртгэлтэй тоног төхөөрөмжийн хуваарилалт, гүйцэтгэл, бараа материалын орлого, зарлага, хэрэгжүүлж буй хөтөлбөрүүдийн гүйцэтгэл, санхүүжилтийг авч үзэх шаардлагатай гэж үзлээ. Хөтөлбөрийн 9,750,200.0 мянган төгрөгийн гэрээт ажлын урьдчилгаа санхүүжилтийн гүйцэтгэлийг хүлээн аваагүй, Авлигатай тэмцэх газарт шилжүүлсэн байна.

4. Аудитын илрүүлэлт

Аудитаар нийт 21,079,366.2 мянган төгрөгийн 7 алдаа, зөрчил илэрснээс, 95,614.7 мянган төгрөгийн санхүүгийн тайлагналтай холбоотой 1 алдааг залруулж, 20,983,751.5 мянган төгрөгийн зөрчилд 4 албан шаардлага хүргүүлж, алдаа, зөрчлийг давтан гаргахгүй талаар 2 зөвлөмж өглөө.

Залруулагдаагүй 8 алдаа, зөрчлийн дүн 20,983,366.2 мянган төгрөг нь тогтоосон ерөнхий материаллаг байдал 888,329.8 мянган төгрөгөөс хэтэрсэн тул Хязгаарлалттай дүгнэлт өглөө.

4.1 Залруулсан алдаа

Үйл ажиллагааны орлогыг 93,462.0 мянган, нийт зарлагыг 2,152.7 мянган төгрөгөөр дутуу, илэрхийлснийг аудитын явцад залруулав.

4.2 Албан шаардлага

1. Тайлант онд 49,048.6 мянган төгрөгийн спортын арга хэмжээ зохион байгуулсан нь Засгийн газрын “Төсвийн хэмнэлтийн талаар авах арга хэмжээний тухай” 2021 оны 43 дугаар тогтоолыг бүрэн хэрэгжүүлээгүй байна.

Энэ нь Засгийн газрын 43 дугаар тогтоолын 1.6-д “Засгийн газрын шийдвэр гарснаас бусад баяр ёслол, тэмдэглэлт ой, урлагийн наадам, спортын уралдаан тэмцээн, салбарын өдөр, аялал зугаалга зэргийг зохион байгуулахгүй байх” гэж заасныг хэрэгжүүлж ажиллаагүй, санхүүгийн тайлангийн нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Холбогдох хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангаж, төсвийг үр ашигтай хэмнэлттэй байхаар төлөвлөн зарцуулах, зайлшгүй шаардлагатайгаас бусад бүх төрлийн зардал, төсөл арга хэмжээг тэвчиж, үргүй зардал гаргахгүй байх албан шаардлага өгөх.

2. Он дамжсан 307,349.2 мянган төгрөгийн авлагыг барагдуулаагүй, тайлант онд 69,788.6 мянган төгрөгийн авлага үүссэн байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-д “төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх” гэж заасныг хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Он дамжсан авлагыг барагдуулах арга хэмжээ авах, нэмж авлага үүсгэхгүй байх талаар албан шаардлага өгөх.

3. Хэрэгжиж дууссан төсөл, арга хэмжээтэй холбоотой ажлын гэрээг дүгнээгүй 8,403,546.7 мянган төгрөг, Аялал жуулчлалын хөгжлийн төвд шилжүүлсэн 365,363.2 мянган төгрөгийн урьдчилгаа санхүүжилтийн үлдэгдэл бүртгэлтэй байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.7 “Энэ хуулийн 43 дугаар зүйлд зааснаас бусад тохиолдолд төсвийн жил дуусахад төсвийн захирагчийн төсөв зарцуулах эрх нь дуусгавар болох бөгөөд төсвийн захирагчийн төсвийн зарцуулагдаагүй үлдэгдлийг тухайн шатны төсвийн ерөнхий дансанд татан төвлөрүүлнэ”, Иргэний хуулийн 206 дугаар зүйлд “гэрээний талууд гэрээний үүргийг тогтоосон газар, хугацаанд нь, зохих ёсоор, шударгаар гүйцэтгэнэ” гэж заасныг зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Хэрэгжиж дууссан төсөл, арга хэмжээний ажлын гэрээг дүгнэх, асуудлыг холбогдох байгууллагад тавьж шийдвэрлүүлэх арга хэмжээ авах албан шаардлага өгөх.

4. Улсын төсвийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн төсөл, хөтөлбөрийн үр дүнд бий болсон 11,795,550.6 мянган төгрөгийн өртөгтэй тоног төхөөрөмж, эд хөрөнгийг ашиглагч байгууллагуудад шилжүүлээгүй байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.2.7-д “хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд хяналт тавих, хүрэх үр дүнг хангаж ажиллах”, Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газрын 2019 оны 271 дүгээр тогтоолын 4.1.4-т “Төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт, зээл, тусламж, хандиваар бий болсон хөрөнгийг үндсэн хөрөнгийн дансанд бүртгэхэд үнэ өртөг, эзэмших хуулийн этгээд нь тодорхойгүй болон маргаантай тохиолдолд Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газарт тавьж шийдвэрлүүлнэ” гэж заасантай тус тус нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Улсын төсвийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн төсөл, хөтөлбөрийн үр дүнд бий болсон тоног төхөөрөмж, эд хөрөнгийг ашиглагч байгууллагуудад шилжүүлэх асуудлаа өөрийн харьяалагдах дээд шатны төсвийн захирагчаар дамжуулан, Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газарт тавьж шийдвэрлүүлэх талаар албан шаардлага өгөх.

4.3 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Үндсэн хөрөнгийн данстай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: Үндсэн хөрөнгийн хадгалалт, хамгаалалт болон санхүүгийн үйл ажиллагаанд тавих дотоод хяналт сул, анхан шатны баримтын бүрдэл хангалтгүй байгаа нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийг 20.2 “Ерөнхий нягтлан бодогч дараах үүрэг хүлээнэ.”, 20.2.5-д “дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах” гэсэн заалттай нийцээгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Хөрөнгийн тооллого, хийж үлдэгдлийг баталгаажуулах, анхан шатны баримтын бүрдлийг хангаж ажиллах, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх.

2. Бараа материалын данстай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: Бараа материалын орлого, зарцуулалтад тавих хяналтыг хэрэгжүүлж хэвшээгүй байгаа нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийг 20.2 “Ерөнхий нягтлан бодогч дараах үүрэг хүлээнэ.”, “20.2.5-д “дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах” гэсэн заалттай нийцээгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Бараа материалын орлого, зарлагыг анхан шатны баримтыг хянан баталгаажуулж бүртгэлд тусгах, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх.

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2022 оны 9 дүгээр сарын 30 -ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

5. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Д/д	Байгууллагын нэр	Аудитын код	Алдаа зөрчлийн утга	Тогтоосон акт, албан шаардлага өгсөн зөвлөмжийн утга	Нийт алдаа, зөрчлийн		Үүнээс					
							Залруулга		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
					Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Санхүүгийн тайлангийн аудитын асуудлаар												
1	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам	АХГ-2022/11/НА-СТА-ТШЗ	Санхүүгийн тайланд 69,788.6 мянган, он дамжсан 307,349.2 мянган төгрөгийн авлага бүртгэлтэй байгаа нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-д "төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх" гэж заасныг хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.	Төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх.	2	472,752.5	1	95,614.7	1	377,137.8		
2	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам	АХГ-2022/11/НА-СТА-ТШЗ	Хэрэгжиж дууссан төсөл, арга хэмжээтэй холбогдон гарсан 8,403,546.7 мянган төгрөгийн зардлын үлдэгдэл урьдчилгаа дансанд бүртгэлтэй байна.	Хэрэгжиж дууссан төсөл, арга хэмжээний ажлын гэрээг дүгнэх, асуудлыг холбогдох байгууллагад тавьж шийдвэрлүүлэх	1	8,403,546.7			1	8,403,546.7		
3	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам	АХГ-2022/11/НА-СТА-ТШЗ	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн төсөл, хөтөлбөрийн үр дүнд бий болсон 11,790,143.3 мянган төгрөгийн өртөгтэй тоног төхөөрөмж, эд хөрөнгийг ашиглагч байгууллагуудад шилжүүлээгүй байна.	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн төсөл, хөтөлбөрийн үр дүнд бий болсон тоног төхөөрөмж, эд хөрөнгийг ашиглагч байгууллагуудад шилжүүлэх	1	11,790,143.3			1	11,790,143.3		

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

				асуудлаа өөрийн харьяалагдах дээд шатны төсвийн захирагчаар дамжуулан Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газарт тавьж шийдвэрлүүлэх.								
4	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам	АХГ-2022/11/НА-СТА-ТШЗ	Засгийн газрын 43 дугаар тогтоолыг зөрчин спортын арга хэмжээ зохион байгуулсан.	Төсвийн тухай хуулийн 10.1.7, 10.1.11-д заасныг тус тус үндэслэн төсөвт зардлыг хэмнэх, төсвийн хөрөнгийг үр ашигтай зарцуулах, төрөөс гаргасан тогтоол шийдвэрийг хэрэгжүүлж ажиллах.	1	49,048.6			1	49,048.6		
5	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам	АХГ-2022/11/НА-СТА-ТШЗ	Үндсэн хөрөнгийн хадгалалт хамгаалалт болон санхүүгийн үйл ажиллагаанд тавих дотоод хяналт сул, анхан шатны баримт хангалтгүй байна.	Холбогдох хууль, тогтоомжид заасны дагуу тооллого хийж тооцоо бодох, Анхан шатны баримтын бүрдлийг хангаж ажиллах.	1	-					1	
6	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам	АХГ-2022/11/НА-СТА-ТШЗ	Бараа материалын орлого, зардалд Төсөв захирагч, ерөнхий нягтлан бодогч хяналт хэрэгжүүлж хэвшээгүй.	Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийг хэрэгжүүлж ажиллах, ажил гүйлгээг гарахаас өмнө хянан	1	-					1	

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн
гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

				баталгаажуулж байх.								
7	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам	АХГ-2022/11/НА-СТА-ТШЗ	Аялал жуулчлалын хөгжлийн төвтэй холбоотой 363,875.1 мянган төгрөгийн ажил хийгдсэн боловч 2019 оноос хойш урьдчилж гарсан зардал дансанд бүртгэлтэй байна.	Хэрэгжиж дууссан төсөл, арга хэмжээний ажлын гэрээг дүгнэх, асуудлыг холбогдох байгууллагад тавьж шийдвэрлүүлэх	1	363,875.1			1	363,875.1		
ДҮН					8	21,079,366.2	1	95,614.7	5	20,983,751.5	2	-
Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал												
1	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам	АХГ-2022/11/НА-СТА-ТШЗ	Шилэн дансны цахим хуудсанд байршуулбал зохих 151 мэдээллээс 13 мэдээллийг хугацаа хоцроож байршуулсан байна.	Шилэн дансны тухай хуулиар хүлээсэн үүргээ хэрэгжүүлэх.	1	-					1	
ДҮН					1	-	0	-	0	-	1	-
НИЙТ ДҮН					9	21,079,366.2	1	95,614.7	5	20,983,751.5	3	-

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2022 оны 02 дугаар сарын 05 № 157/00140054
ХТ-СЭЭЭ/Н/НН-СТБ-ТНБ

Улаанбаатар хот

Зөрчил арилгах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу хийсэн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны 2021 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

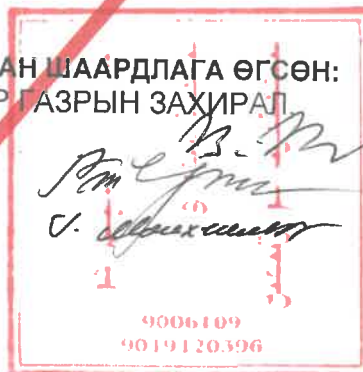
Он дамжсан 307,349,228.26 төгрөгийн авлагыг барагдуулаагүй, тайлант онд 69,938.571.00 төгрөгийн авлага үүссэн байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-д "төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх" гэж заасныг хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 "Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө", Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох" журмын 4.2.1-т заасныг үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

1. Он дамжсан авлагыг барагдуулах арга хэмжээ авах, нэмж авлага үүсгэхгүй байх, албан шаардлагын биелэлтийг 2022 оны 09 дүгээр сарын 30-ны өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх;
2. Цаашид алдаа, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга Э.Баттулга, Санхүү хөрөнгө оруулалтын үйлдвэрлэлийн хэлтсийн дарга М.Энх-Амар, нягтлан бодогч Д.Гантуяа нарт хариуцуулав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:
АУДИТЫН ХОЁРДУГААР ГАЗРЫН ЗАХИРАЛ
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР
АУДИТОР

Ц.НАРАНЧИМЭГ
Г.ГҮНЖИДМАА
Г.МӨНХЧИМЭГ

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2022 оны 02 дугаар сарын 05 № 157/40170094
001 - 2022/11/14 - 001 - 413

Улаанбаатар хот

Зөрчил арилгах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу хийсэн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны 2021 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Улсын төсвийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн төсөл, хөтөлбөрийн үр дүнд бий болсон 11,795,550,573.60 төгрөгийн өртөгтэй тоног төхөөрөмж, эд хөрөнгийг ашиглагч байгууллагуудад шилжүүлээгүй байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 41 дүгээр зүйлийн 41.2.7 "хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд хяналт тавих, хүрэх үр дүнг хангаж ажиллах", Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газрын 2019 оны 271 дүгээр тогтоолын 4.1.4 "Төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалт, зээл, тусламж, хандиваар бий болсон хөрөнгийг үндсэн хөрөнгийн дансанд бүртгэхэд үнэ өртөг, эзэмших хуулийн этгээд нь тодорхойгүй болон маргаантай тохиолдолд Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газарт тавьж шийдвэрлүүлнэ" гэж заасантай тус тус нийцэхгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 "Шалгаагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө", Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох" журмын 4.2.1-т заасныг үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

1. Улсын төсвийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн төсөл, хөтөлбөрийн үр дүнд бий болсон тоног төхөөрөмж, эд хөрөнгийг ашиглагч байгууллагуудад шилжүүлэх асуудлаа өөрийн харьяалагдах дээд шатны төсвийн захирагчаар дамжуулан, Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газарт тавьж шийдвэрлүүлэх, албан шаардлагын биелэлтийг 2022 оны 09 дүгээр сарын 30-ны өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх;
2. Цаашид алдаа, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга Э.Баттулга, Санхүү, хөрөнгө оруулалт, үйлдвэрлэлийн хэлтсийн дарга М.Энх-Амар, нягтлан бодогч Д.Гантуяа нарт хариуцуулав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

АУДИТЫН ХОЁРДУГААР ГАЗРЫН ЗАХИРАЛ
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР
АУДИТОР

Ц.НАРАНЧИМЭГ
Г.ГҮНЖИДМАА
Г.МӨНХЧИМЭГ

Монгол Улс, Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг, 1-р хороо, Бага тойруу-3, Засгийн газрын 4 дүгээр байр,
Утас 51-264230 9019120396

\\010.10.2\Bichig\Khereg\Alban Shaardlaga\2022\0225 Aудитын 2 Газар-153.Docx

0010800551

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2022 оны 02 дугаар сарын 25 № 153/УОТ/ООФ/У
841 - 2022/11/11/М - СД - 749

Улаанбаатар хот

Зөрчил арилгах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу хийсэн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны 2021 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Тайлант онд спортын арга хэмжээнд 49,048,600.00 төгрөгийг зарцуулсан байна

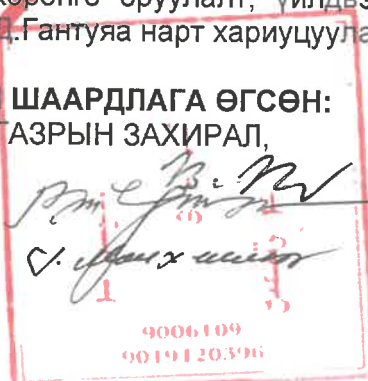
Энэ нь Засгийн газрын 2021 оны 43 дугаар тогтоолын 1.6 "Засгийн газрын шийдвэр гарснаас бусад баяр ёслол, тэмдэглэлт ой, урлагийн наадам, спортын уралдаан тэмцээн, салбарын өдөр, аялал зугаалга зэргийг зохион байгуулахгүй байх" гэж заасныг хэрэгжүүлээгүй санхүүгийн тайлангийн нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 "Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө", Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох" журмын 4.2.1-т заасныг үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

1. Холбогдох хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангаж, төсвийг үр ашигтай хэмнэлттэй байхаар төлөвлөн зарцуулах, зайлшгүй шаардлагатайгаас бусад бүх төрлийн зардал, төсөл арга хэмжээг төвчиж, үргүй зардал гаргахгүй байхад анхаарч, албан шаардлагын биелэлтийг 2022 оны 09 дүгээр сарын 30-ны өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх;
2. Цаашид алдаа, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга Э.Баттулга, Санхүү, хөрөнгө оруулалт, үйлдвэрлэлийн хэлтсийн дарга М.Энх-Амар, нягтлан бодогч Д.Гантуяа нарт хариуцуулав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

АУДИТЫН ХОЁРДУГААР ГАЗРЫН ЗАХИРАЛ,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР
АУДИТОР

Ц.НАРАНЧИМЭГ
Г.ГҮНЖИДМАА
Г.МӨНХЧИМЭГ

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

᠒᠐᠒᠒ оны ᠐᠘ дугаар сарын ᠒5 № 156/᠒᠐᠒᠒᠐᠐᠒4
᠑᠒᠑-᠒᠐᠒᠒/11/1᠕᠕ -᠒᠒᠔-᠐᠒᠑5

Улаанбаатар хот

Зөрчил арилгах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу хийсэн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны 2021 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Хэрэгжиж дууссан төсөл, арга хэмжээтэй холбоотой ажлын гэрээг дүгнээгүй 8,403,546,650.91 төгрөг, Аялал жуулчлалын хөгжлийн төвд шилжүүлсэн 365,363,210.65 төгрөгийн урьдчилгаа санхүүжилтийн үлдэгдэл бүртгэлтэй байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.7 “Энэ хуулийн 43 дугаар зүйлд зааснаас бусад тохиолдолд төсвийн жил дуусахад төсвийн захирагчийн төсөв зарцуулах эрх нь дуусгавар болох бөгөөд төсвийн захирагчийн төсвийн зарцуулагдаагүй үлдэгдлийг тухайн шатны төсвийн ерөнхий дансанд татан төвлөрүүлнэ”, Иргэний хуулийн 206 дугаар зүйлд “гэрээний талууд гэрээний үүргийг тогтоосон газар, хугацаанд нь, зохих ёсоор, шударгаар гүйцэтгэнэ” гэж заасныг зөрчсөн байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 “Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө”, Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох” журмын 4.2.1-т заасныг үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

1. Хэрэгжиж дууссан төсөл, арга хэмжээний ажлын гэрээг дүгнэх, асуудлыг холбогдох байгууллагад тавьж шийдвэрлүүлэх арга хэмжээ авах, албан шаардлагын биелэлтийг 2022 оны 09 дүгээр сарын 30-ны өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх;
2. Цаашид алдаа, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга Э.Баттулга, Санхүү, хөрөнгө оруулалт, үйлдвэрлэлийн хэлтсийн дарга М.Энх-Амар, нягтлан бодогч Д.Гантуяа нарт хариуцуулав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:
АУДИТЫН ХОЁРДУГААР ГАЗРЫН ЗАХИРАЛ,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР
АУДИТОР

(Handwritten signatures)

Ц.НАРАНЧИМЭГ
Г.ГҮНЖИДМАА
Г.МӨНХЧИМЭГ

